



DEN NORSKE KIRKE

Vestvågøy kirkelige fellesråd

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Deres ref:

Vår ref.: FR 13/14/ALH

Dato: 29.09.2014

Høringsuttalelse NOU 2014:2 – Lik og likskap

Vestvågøy kirkelige fellesråd behandlet NOU 2014:2 Lik og likskap i sitt møte den 18.09.14:

Vestvågøy kirkelige fellesråd gir følgende uttalelse til NOU 2014:2 Lik og likskap:

Vestvågøy kirkelige fellesråd slutter seg til de 6 grunnleggende prinsipper for gravferdslovgivningen. Men vår vurdering av konsekvensene av disse prinsippene ønsker vi å komme med vår høring, både ut fra hvordan vi tror det vil påvirke forvaltningen og kostnader i vår kommune, og noen mer prinsipielle vurderinger.

Det er gjort kostnadsoverslag av endringer i utredningen, men den er svært usikker siden fri tilgang på nye tjenester, kan føre til en større endring i pårørendes valg, og vil da gi et annet kostnadsbilde enn det som legges fram.

Endringene som utvalget foreslår, vil påføre vår gravplassforvaltning vesentlige økte utgifter som det må kompenseres for. Gravplassforvaltninga hos oss kommer dårlig ut fordi vi er i et tynt befolket område med store transportavstander, klimatiske forhold som ikke passer til forslaget med statlig bestemt utgiftsnivå og en kommune som har avgitt innbyggere over tid og som kommer "hjem" for gravlegging. Vi kan ikke se at det er områder der vi får økte inntekter. Anslagsvis vil vår kommune med 11.000 innbyggere få økt behov for overføring fra kommunen med mellom 400.000 – 500.000 med årlig svingninger i kremasjoner og gravlegging av utenbygdsboende. Vi ser ikke at det på noen måte kompenseres til kommunen gjennom økt rammeoverføring, dersom det skal tilføres 104 mill for hele landet.

Vi ser flere eksempler på ønske om detaljstyring, som er svært uheldig. I likebehandlings navn, griper det inn i lokale beslutninger. Etter vår vurdering er ikke dette likebehandling. Oslo og Lofoten er forskjellig i mange henseende og ulik praksis i Lofoten og Oslo kan sees på som en tilpasning til kultur og natur. Lokalt vil fellesråd som ligger nært hverandre tilpasse seg hverandre slik at praksisen er rimelig lik. Med perspektivet i utredningen, blir hensyn til en eksisterende konkret lokal struktur og naturgitte forutsetninger, oversett, også lokale tradisjoner og kultur. Det er svært viktig å legge rammene i lovverk og forskrift slik at det gir tilstrekkelig lokalt handlingsrom, både beslutningsmessig og for å videreføre og utvikle lokal gravferdspraksis.

Kap 6 Likestilling av kremasjon og kistegravlegging

Det er stort fokus på å gi føringer for å få likebehandling mellom kremasjon og kistegravlegging.

Utredningen her tar utgangspunkt i folkerike områder. Det legges opp til at transportutgifter ved kremasjon, skal legges til den lokale gravplassforvaltninga som et insentiv til å bygge krematorier. Et området som Vestvågøy, som ligger i et tynt befolket område, kommer dårlig ut. Det vil enten være få kremasjoner ved et lokalt krematorium eller lang vei for båretransport. Begge deler gir høye utgifter for lokal gravplassforvaltning. Uansett valg av løsning, vil vi komme tapende ut og få økte utgifter som en konsekvens av omlegginga. I tillegg er det stor variasjonen av kremasjoner fra år til år, så de økonomiske konsekvensene vil bli uforutsigbare. Dette må kompenseres som del av rammetilskuddet, eller en ordning tilsvarende det NAV forvalter i dag. Den er å foretrekke for oss siden den gir utjevning for hele landet.

Vi synes det er en merkelig utgangspunkt at Staten ikke skal kompensere dette (se s 80) med begrunnelse at det er en kommunal utgift i dag, når Staten i dag kompenserer båretransport gjennom refusjon til pårørende, og pårørende betaler kremasjonsavgift. I så måte er utredningen preget av å holde Statens kostnader nede, men gi de pårørende flere frie tjenester Uten kompensasjon vil gravferdstjenester konkurrere om midler med andre kommunale tjenester i budsjetter som i dag er svært trange.

Kap. 7 Betaling av gravkapell, gravleie og gravstell

Vestvågøy kirkelige fellesråd slutter seg ikke til begrunnelsen for å endre begrepet feste/fester til leie/leier. Vi opplever festebegrepet som mer presist, knyttet til areal og mer langsiktig. Lokalt har vi jobbet for å innarbeide det i kontakt med pårørende, og det er uheldig å begynne på nytt igjen. Leie er et mer åpent begrep som brukes i mange sammenheng.

Vi selger ingen varer eller tjenester. Det er knyttet til en desentralisert kirkegårdsstruktur med 11.000 innbyggere og 13 små kirkegårder. Det er prøvd men har blitt dårlige og dyre tjenester. Det er svært viktig at en oppstramming av området varer og tjenester, ikke medfører en forventning av hva den enkelte gravplassforvaltning skal tilby. Dessuten må ikke forslagene blir så deltaljerte som forslag til gravferdsforskriftens § 39. Det er å overstyre lokal praksis, i forskrifts form ved å si hvor og når prisliste skal leveres. Dette er et lokalt ansvar og det må legges til grunn et lokalt kvalitetsansvar knyttet til gjennomførelsen.

Det er bra at koblinga mellom fredningstid og betalingsfri periode oppheves. Men det er en forvaltningsmessig tilnærming til å ha som mål 20 års omløpshastighet. Det er tydelig i utredningen at utgangspunktet for omløpshastighet ikke er knytta til egnethet for gjenbruk, men kun forvaltningsmessig perspektiv. Det kan slå dårlig ut på steder med lav årlig gjennomsnittstemperatur, mye nedbør i samspill med jordstrukturen på feltet. Det er stor mangel på systematisert kunnskap om det som skjer under grasdekket. Drifta av gravlundene er først og fremst lokalt erfaringsbasert. Systematisert kunnskapen om livet i jorda må økes for å få god forvaltning, ikke bare forvaltnings og økonomiske perspektiv som en KOSTRA oppfølging kan gi. De klimatiske forutsetninger er så forskjellig i vårt langstrakte lang at føringene i lov, forskrift mm må ta høyde for behov for forskjellig drifts- og forvaltningspraksis. Da bør det heller settes strenge krav til lokale vedtekter, som Fylkesmannen kan følge opp ut fra de lokale forutsetninger. Skal vi få en god lokal forvaltning, må Fylkesmannen bruke sin breie kompetanse, både på forvaltning og jordkunnskap som allerede i dag finnes hos Fylkesmannen.

Forslag til endring for betalingsfri periode etter gravlegging, vil føre til en stor omlegging av forvaltningspraksis hos oss, ikke nødvendigvis størst tap av festeinntekter, men en stor kostnad ved omlegging av systemet, og større kostnad enn i dag ved oppfølging av et slikt system. Vi har laget en forvaltningspraksis som vi mener henger sammen, selv om vi går litt ut over dagens lov, til fordel for pårørende. Vi legger til grunn prinsippet: når arealet er beslaglagt og festet, påløper en avgift, uansett om noen er gravlagt der eller ikke. Gravplassforvaltninga kan ikke disponere grava. Det er et prinsipp som kan settes opp mot 20 års avgiftsfri i festet grav. Fordelen ved å

forvalte en grav, har en kostnad for fester. Prinsippet "Et menneske får en grav" kan også forstås som hver får sin grav uavhengig kremasjon og kistebegravelse, med fortløpende gravlegging. Det vil være en enkel forvaltningsmessig løsning. Når vi ønsker å ta hensyn til tradisjoner og tilhørighet, kan prinsippet over være like egnet som frigravsperiode for alle.

I utgangspunktet er det positivt å ha mulighet til å gravlegge 4 i en urnegrav. Men som en konsekvens av forslagene, vil dette ikke være likebehandling i vårt område. Med våre natur- og kulturgitte forhold, festes gravene lenge uten ny gravlegging. Da utjevner festeavgiften forskjellen i kostnader mellom urne og kistegraver, sett over tid. Ny forvaltning vil belønne kremasjon, det er kanskje ønskelig, men vi stiller spørsmål ved det te ut fra likebehandlingsprinsippet. Vi ønsker å beholde dagens ordning, der feste av grav medfører en fordel for fester og gis mulighet til å avgiftslegge. Den gjør det mulig å beholde mulighet for 4 urner i en urnegrav, uten at festeavgift for kistegraver blir mye dyrere med kun en gravlagt i hver grav.

Endringer i ny § 21b, bør reduseres til 2. avsnitt. Første avsnitt er tilbakeskuende og andre avsnitt regulerer hva som er mulig i framtida.

Kap. 8 Fridom til å velje kommune for gravlegging

Vi har alltid tatt imot utenbygds for gravlegging, og med dagens flyttemønster, synes vi det rimelig at det tilrettelegges for gravlegging utenom bostedskommunen.

Vår kommune gravlegger årlig flere døde enn egne døde innbyggere.. Det antar vi vil øke, siden den gruppen som blir sendt "hjem" for gravlegging ofte er enslige og uten barn. Det er en økende gruppe i vår samfunn, og Vestvågøy med stabilt folketall, har avgitt mange til andre kommuner. Et rettferdig avgiftsregime her, hvor en også tar hensyn til lang omløpshastighet grunnet naturgitte forhold, er viktig. Vi kan stort sett ikke gravlegge mer enn 1 gang innen 60 år, og selv det er for høyt i et gjennomsnittlig omløp.

Kap. 9 Forvaltningssystemet

Vestvågøy kirkelige fellelsråd slutter seg til at Fylkesmannen overtar oppgaver som i dag er lagt til bispedømmerrådet. Men vi ønsker det ikke sentralisert til ett spesielt Fylkesmannsembete. Vår erfaring som sitter langt fra sentrale styresmakter, tilsier at kulturelement og kunnskap til lokale forhold og forvaltning betyr mer enn det som er synlig for de som sitter nært et sentralt forvaltningsorgan. Enhver blir preget av sin erfaring og i altfor mange saker får egne lokale forestillinger/erfaringer prege utredninger og forslag. Slik vi opplever denne utredningen også har tendenser til. Derfor ønsker vi fylkesvise (eller etalternativ som dekker regioner) Fylkesmannsembeter med forvaltningsoppgaver og ingen sentral gravplassrådgiver, men gjerne et faglig forum med flere personer, som også kan rekrutteres fra forskningssida. Et slikt forum må få et klart mandat ift rådgivning. Alternativet bør være å legge oppgaven til NMBU og sikre et breiere miljø. En sentral gravplassforvalter kan fort bli det som i uttrykket fra en tidligere maktutredning: "Propp eller kremtopp" – for stor makt og innflytelse fra en person.

Kap. 10 styringsinformasjon, statistikk og forskning.

Vi støtter forslaget om å rapportere gjennom KOSTRA og ikke gjennom kirkestatistikken som er på soknenivå. Med 13 kirkegårder for 11.000 innbyggere og 5 sokn, sier det seg selv at en rapportering på soknenivå, vil bli svært omstendelig og økte kostnader.

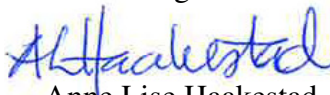
I utgangspunktet er vi positive til et klarere skille mellom midler til den norske kirke og kirkegårdsdrifta i kommunens regnskap. Da vil prioriteringer mellom disse gjøres av kommunestyret og ikke i fellelsrådet. Samtidig er det en fleksibilitet i å se hele organisasjonen under ett, for mest mulig effektiv drift. Den muligheten må opprettholdes, og gis rom for.

Det er viktig med styrket forskningsinnsats. Alle nevnte tema er interessante. Men vi savner tema som går på de naturgitte forhold. Skal vi få en rasjonell drift, må vi ha større kunnskap om hvordan omdanningsprosessene er i ulike deler av landet og hva som kan gjøres for å legge til rette for økt omdanning. Det meste av kirkegårdsareal er allerede etablert og er det som hos oss, er det brukt til dels uegna masse opp gjennom årene. Vi må ha kunnskapsbaserte strategier for forbedring. Det kan ikke det enkelte fellesråd ta ansvar for. Her må det utarbeides kunnskapsbaserte veiledere på bakgrunn av systematisert forskningsbasert kunnskap.

Kap. 11 Framlegg til regelendringer ved siden av mandatet

Det er viktig at det i Gl § 16 kommer tydelig fram at det er boet/familien som er ansvarlig for å oppnevne ny fester. Vi opplever forventinger fra familien at gravplassmyndigheten skal finne ny fester, hvis en fester/i festers sted vil slette. Det må være tydelig at gravplassmyndigheten bare tar ansvar om det er strid, ellers er det familiens sitt ansvar. Det er enkelt for gravplassforvaltninga å føre feste over på den som sørger for gravferden, men det skjer en del ganger at den følger en "inngiftelinje" som fører til uønska slettinger for de som er i "slektslinjen". Forslag til formulering er uklar ift ansvar.

Vennlig hilsen


Anne Lise Haakestad
Kirkeverge